

Piše: Zoran Buhač, pedagog

Prije gotovo 60 godina Bob Dylan je pjevao o vremenima koja se mijenjaju, no kao što znamo tijekom povijesti, ta su se vremena mijenjala u polaganom ritmu baš kao i u njegovoj pjesmi. Prije deset godina dogodio se takav skok u promjeni svijeta da se čak i oni mlađi sve teže snalaze u njemu. Pojava korisničke tehnologije i interneta koji je u potpunosti podložan željama svojih korisnika je uvjetovala da se i mi kao ljudska bića počnemo mijenjati. Tehnologija se najprije *lije pi*

na one najmlađe, djecu, koja nemaju razvijene kritičke sudove o tome što je kvalitetno, a što nije. Djeca će bez ograničenja u sebe upiti sve što im je ponuđeno, ali mogu li još ti mali, nerazvijeni umovi procesuirati na ispravan način baš sve što vide i dožive putem tehnologije. Nažalost, u posljednje vrijeme se pojavljuju zagovornici tvrdnje da djeca doista mogu kvalitetno živjeti uz veliki upliv tehnologije u njihove male živote, no mi, koji se u praksi bavimo odgojno-obrazovnim radom, vidimo da situacija nije baš tako jednostavna, jer se upravo u posljednje vrijeme sve češće kod pojavljuju određene teškoće u razvoju koje se mogu dovesti u vezu s neprimjerenim korištenjem tehnologije:

- Kasniji početak razvoja govora – generalno djeca počinju nešto kasnije govoriti nego generacije prije
- Raznorodne govorne teškoće – usporeni govor, mali opseg riječi kojima se koriste, korištenje riječi koje ne razumiju...
- Teškoće izgovora - supstitucija, omisija ...
- Teškoće u socio-emocionalnom razvoju – usamljenost, teža socijalizacija, manjak dvosmjerne komunikacije
- Teškoće u održavanju pažnje – sadržaji koji su sporiji ili traju nešto duže postaju djeci preteški za praćenje, npr. slušanje priče
- Motoričke teškoće – djeca se manje kreću, a kretanje je ključno za poželjan razvoj svakog djeteta

Ovo su tek neke, na van zamjetljive, odrednice rada s djecom u predškolskim ustanovama danas. Djeca nekritički prilaze sadržajima na internetu uz blagoslov svojih roditelja i bivaju izloženi sadržajima koje ne razumiju i koji mogu omesti njihov razvoj. Osim toga, na internetu se pojavljuju i sadržaji koji nikako nisu za djecu, a dogodi upravo nečijom zlom namjerom da djeca upravo vide to što ne bi trebala. Stoga se drugi utorak u veljači obilježava kao Dan sigurnijeg interneta. Interneta koji može biti resurs spoznaje i kvalitetne zabave, a ne nešto što je djeci štetno i u velikoj većini beskorisno. Sjeli smo i razgovarali sa starijom i predškolskom skupinom u našem vrtiću, pretpostavljajući da se ta djeca već samostalno kreću bespućima interneta, i nismo pogriješili. Većina djece s kojom se razgovaralo nema neke ograde u korištenju interneta i doista mogu provoditi vrijeme gdje žele. To je mjesto za njih YouTube na kojem prate kanale

koji su im zabavni i privlačni, a opet da roditelji ne znaju što rade. Pa tako smo tu upoznali Filipa i Zagu, Ariju i Nađu, Bracu Gajića, Luku Dajanovića, Baku Prase, Prugija, Bagija, Lakija i druge šarolike odrasle ljude koji se bave upitnim aktivnostima dok Vašu djecu iskorištavaju za povećanje broja gledanja i *likeova* što njima donosi novac u džepove. Većina neće vidjeti ništa loše u tome što im djeca gledaju tamo neke odrasle koji se ponašaju kao djeca, ali da takve ljude sretnete na ulici ili susjedstvu, biste li im pustili Vašu djecu blizu? Osim toga, Vaša djeca postaju poslušnici koji drugima dajući *likeove*, daju i zaradu i kredibilitet nečemu što kredibilitet u stvarnosti doista ne bi trebalo imati.

Smatramo da je obveza svakog roditelja provjeravati što mu dijete radi na internetu, jer opasnosti na internetu postaju mnogo izraženije nego one u stvarnom svijetu. Djeca se najčešće žale da su igrajući igrice ili gledajući video vidjela nešto strašno (čin nasilja, krv, zastrašujući zvukovi, zlokobni smijeh, strašna izmišljena bića – MotherBlrd, SlenderMan...) pa su se zbog osjećala ustrašeno, nisu mogla spavati noćima i ružno su sanjala.

Roditelji također moraju biti oprezni s objavljivanjem fotografija svoje djece, jer fotografije i videozapisi mogu otkriti toliko toga o djeci: tko su, gdje žive, kakve stvari imaju u kući, kamo izlaze, jesu li bogati i slično. Onaj tko zna promatrati fotografiju, može iz nje dosta iščitati, a namjere mu sigurno nisu dobroćudne.

Živimo u vrlo izazovno doba kada se kao roditelji ne smijemo opustiti jer će nas trendovi pregaziti, a djeca postati stranci koji će bez teškoće i svoje obitelji i stvarno okruženje zamijeniti socijalnim mrežama na internetu gdje će biti prihvaćeni.

Ono što nas u vezi ovih razgovora s djecom ovih dana najviše zabrinjava jest pitanje odgajateljice: „Tko želi biti Youtuber kad poraste?“, kada su gotovo sva djeca digla ruke u zrak.

